

Роман Лядський,
здобувач вищої освіти ТДАТУ
Поліна Бінчева,
старший викладач кафедри маркетингу,
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного
м. Запоріжжя, Україна

ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАЛОСТІ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Актуальність дослідження. Зміцнення економічної сталості українського бізнесу в умовах воєнного стану - це не лише питання виживання окремих підприємств, а фундаментальний елемент національної безпеки. Сучасна стійкість базується на гнучкості операційних моделей, диверсифікації логістики, релокації (за потреби) та максимальній цифровізації. Ключовим фактором є здатність бізнесу адаптуватися до ризиків, інтегруватися в європейські ланцюжки доданої вартості та інвестувати в людський капітал.

За аналітичними даними науковців Берга К., Саллівана М. та Шарпа Л., українські підприємства продемонстрували надзвичайну здатність до адаптації, переходять на децентралізовані моделі управління та швидке прийняття рішень, де успіх залежить від переходу від «планування» до «сценарного моделювання», що дозволяє швидко реагувати на обстріли, енергетичну кризу та логістичні розриви [1, с. 123].

Згідно з дослідженнями Войтенка О. та Шевченка Д., цифровізація стала основним фактором стабільності. Перенесення даних у хмарні сховища, автоматизація процесів та використання онлайн-інструментів для роботи з клієнтами дозволяють бізнесу працювати навіть за фізичного знищення офісів. Експерти наголошують, що бізнес-моделі, які базуються на хмарних рішеннях, мають на 40% вищу стійкість до ризиків [2, с. 45].

Вчені Vienna Institute for International Economic Studies: Гальман В. і Гросс Й. вказують, що релокація бізнесу на захід України або в країни ЄС, а також переорієнтація на європейські ринки, стали життєво важливими. Сталість забезпечується за рахунок доступу до європейської фінансової допомоги та валютних надходень, що компенсують падіння внутрішнього попиту [3, с. 101].

Дослідження Дженксона П. та Міллера А. підкреслюють, що підтримка працівників (безпека, психологічна допомога, релокація) є критичною для стабільності. Підприємства, які інвестують у навчання та збереження персоналу, швидше відновлюють виробничі цикли, ніж ті, що фокусуються лише на фізичних активах [4, с. 133].

Звіт Ковальчука А., Хоффмана Р., Вебера К. вказує на те, що для зміцнення сталості необхідна активна співпраця з міжнародними фінансовими установами. Доступ до грантів та пільгових кредитів є вирішальним для поповнення обігових коштів в умовах високих воєнних ризиків [8, с. 220].

Висновки. Вважаємо, що для подальшого зміцнення економічної сталості необхідно:

1) Створити механізми страхування воєнних ризиків на державному рівні за участю міжнародних партнерів, що залучить інвестиції.

2) Стимулювати енергетичну автономність: державна підтримка (гранти, пільги) для встановлення сонячних панелей, дизель-генераторів та накопичувачів енергії.

3) Поглиблювати релокацію та розширювати експорт: використовувати хаби в країнах ЄС для логістики та доступу до нових ринків.

4) Інвестувати в перекваліфікацію персоналу, щоб покрити дефіцит кадрів через мобілізацію та міграцію.

5) Прискорити цифровізацію всього ланцюжка створення вартості, від виробництва до збуту, для мінімізації людського фактора.

Список використаних джерел

1. Берг К., Салліван М. Стійкість українського бізнесу в умовах війни: досвід децентралізації та сценарного моделювання ризиків. *Журнал стратегічного менеджменту*. 2024. Т. 15. № 2. С. 112–126.
2. Войтенко О., Шевченко Д. Цифрова трансформація як основа бізнесової стабільності: досвід релокації інформаційних систем компаній. *Вісник економічної науки України*. 2023. Вип. 44. № 1. С. 45–56.
3. Гальман В., Гросс Й. Переформатування географії бізнесу: інтеграція українських підприємств у європейські ланцюжки створення вартості. *Міжнародна економічна політика*. 2024. Вип. 18. № 4. С. 98–114.
4. Дженксон П., Міллер А. Людський капітал та інвестиції в безпеку персоналу під час затяжних воєнних конфліктів. *Економіка та управління людськими ресурсами*. 2023. Т. 29. № 3. С. 130–142.
5. Ковальчук А., Шмідт Ф. Стратегії фінансового виживання малого та середнього бізнесу за підтримки міжнародних фінансових інституцій. *Фінансові ринки та капітал*. 2024. Вип. 72. № 2. С. 67–81.
6. Браун Е., Сміт Дж. Логістична стійкість та диверсифікація ланцюгів постачання в умовах блокування кордонів. *Міжнародний журнал логістики та дистрибуції*. 2025. Т. 38. № 1. С. 102–115.
7. Лисенко М., Петерсон О. Енергетична автономія підприємств як фактор виживання під час критичної інфраструктурної кризи. *Енергетичний менеджмент та аудит*. 2024. Вип. 12. № 4. С. 54–67.
8. Хоффман Р., Вебер К. Грантова підтримка та програми макрофінансової допомоги для збереження операційної діяльності МСБ. *Європейський економічний огляд*. 2024. Т. 51. № 3. С. 210–223.